

การศึกษาการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

นายศักดิ์ชัย บรรณสาร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-622-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019347 119346317

A STUDY OF STUDENT HEALTH DEVELOPMENT PLANNING IN PRIMARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF PRACHIN BURI
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Mr. Sakchai Bunnasarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-622-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี
โดย นายศักดิ์ชัย บรรณสาร
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุกนธทรัพย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุกนธทรัพย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ)

ศักดิ์ชัย บรรณสาร : การศึกษาการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี (A STUDY OF STUDENT HEALTH
DEVELOPMENT PLANNING IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE
OFFICE OF PRACHIN BURI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.ดร.สนามจิตร สุคนธ์ทรัพย์, 245 หน้า. ISBN 974-582-622-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียนใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า จากการสัมภาษณ์ในชั้นวางแผน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่
ระบุว่า มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย โครงการ และกิจกรรม
มีงบประมาณสนับสนุนแต่ไม่เพียงพอ ส่วนครูส่วนใหญ่ระบุว่า ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการและกิจกรรม
มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล โครงการและกิจกรรมเหมาะสม งบประมาณที่สนับสนุนไม่
เพียงพอ การปฏิบัติตามแผน ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ระบุว่า มีปฏิทินปฏิบัติงาน มีการ
นิเทศช่วยเหลือ ควบคุมกำกับและติดตามผล ส่วนครูส่วนใหญ่ระบุว่า มีปฏิทินปฏิบัติงาน และได้รับการนิเทศ
ช่วยเหลือการปฏิบัติงาน การประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ระบุว่า มีการประเมิน
ผลโดยผู้รับผิดชอบโครงการ มีเกณฑ์การประเมินผลโดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และเป็น
การประเมินผลระหว่างดำเนินการ ส่วนครูส่วนใหญ่ระบุว่า มีการประเมินผลโดยผู้บริหารโรงเรียน และ
เป็นการประเมินผลหลังดำเนินการ ปัญหาการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียนที่ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 2 กลุ่มระบุ
โดยมีความถี่สูงสุดได้แก่ ปัญหาขาดงบประมาณในการวางแผน ขาดงบประมาณในการจัดหาเวชภัณฑ์ และ
ไม่มีการประเมินผลโครงการ

จากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า ทุกโรงเรียนจัดทำเฉพาะแผนปฏิบัติการประจำปี ส่วนใหญ่กำหนด
วัตถุประสงค์และนโยบาย ทุกโรงเรียนกำหนดโครงการและกิจกรรม และมีงบประมาณสนับสนุน ส่วน
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แต่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในเรื่องนี้
ไว้โดยเฉพาะ มีการกำหนดโครงการและกิจกรรมไว้ในแผน มีงบประมาณสนับสนุน การปฏิบัติตามแผน มี
โรงเรียนที่กำหนดและไม่กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน และแผนควบคุมกำกับและติดตามผลใกล้เคียงกัน โรงเรียน
ได้รับบริการตรวจสุขภาพและการนิเทศจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่กำหนด
ปฏิทินปฏิบัติงาน ผู้นิเทศช่วยเหลือโรงเรียนได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล มีการกำหนดแผนควบคุมกำกับ
และติดตามผล การประเมินผล โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่กำหนดการประเมินผลไว้ในแผน ส่วนหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องส่วนใหญ่กำหนด ผู้ประเมินผลได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการ ปัญหาการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน
ที่ปรากฏในเอกสารโดยมีความถี่สูงสุดได้แก่ เงินทุนอาหารกลางวันไม่เพียงพอ เวชภัณฑ์ไม่เพียงพอ
การรายงานผลการปฏิบัติงานล่าช้า และขาดเอกสาร คู่มือสำหรับการค้นคว้าประกอบการสอนวิชาสุขศึกษา

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2535 .....

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C142424 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION
KEY WORD: HEALTH DEVELOPMENT/PLANNING

SAKCHAI BUNNASARN : A STUDY OF STUDENT HEALTH DEVELOPMENT PLANNING IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF PRACHIN BURI PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. SNANCHIT SUKONTASAP, Ph.D. 245 PP. ISBN 974-582-622-7

This research aims to analyze the state and problems of student health development planning in primary schools under the jurisdiction of the Office of Prachin Buri Provincial Primary Education.

With regard to planning, the findings revealed that most school administrators and related parties formulated an annual plan incorporating objectives, policies, projects and activities. However, the budget allocated was insufficient. Most teachers reported that they participated in the development of the projects and activities and coordinated with Tambon health officials. As for the implementation, school administrators and related parties reported that they had established work schedules and benefited from supervision, monitoring and control. As for evaluation, mostly formative, was conducted by officials in charge, using the criteria of Provincial Health Office. Most teachers reported that there were work schedules, supervision and summative evaluation by school administrators. The problems specified by the two groups of respondents with highest frequency were lack of budget for planning and medical supplies and project evaluation.

Document analysis revealed that only an annual plan was formulated by every school. Most of them specified objectives and policies. Every school specified projects, activities and supporting budget. Most related agencies had an annual plan but did not specify objectives and policies. Projects and activities were included in their plans with supporting budget. As for implementation, approximately half of the schools had work schedules and monitoring and control plan. The schools could benefit from medical check-up and supervision from Tambon Health Officials. Most related agencies had their own work schedules. Tambon health officials served as health supervisors. There were monitoring and control plans. Most schools had no evaluation plan while most of the related agencies had evaluation by the officials in charge. Problems with the highest frequency were insufficient fund for school lunch programs and medical supplies, delay in filing work reports and lack of books and manuals for teaching health education.

ภาควิชา.....บริหารการศึกษา
สาขาวิชา.....บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่ออนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สคนธทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบพระคุณ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ เจ้าหน้าที่ สาธารณสุขโรงพยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล ศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียน ในเขตอำเภอโคกปีบ อำเภอ สระแก้ว และอำเภออรัญประเทศ ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือและให้ ข้อมูลในการวิจัย และขอขอบคุณ คุณนัฐินี เกตุแก้ว ที่ได้ช่วยอนุเคราะห์จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศักดิ์ชัย บรรณสาร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
วิธีดำเนินการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การวางแผน	10
กระบวนการวางแผน	14
ปัญหาในการวางแผน	19
การพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียน	24
ขอบข่ายงานสุขภาพในโรงเรียน	26
ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาพในโรงเรียน ..	36
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	186
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	186
	วิธีดำเนินการวิจัย	186
	สรุปผลการวิจัย	187
	อภิปรายผล	191
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	198
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	200
	รายการอ้างอิง	201
	ภาคผนวก	204
	ประวัติผู้เขียน	245

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และอายุราชการ	52
2	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแผนที่จัดทำขึ้นในการ พัฒนาสุขภาพนักเรียน	54
3	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ วางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	56
4	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินความจำเป็น ก่อนการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	59
5	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของแผน พัฒนาสุขภาพนักเรียน	61
6	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับนโยบายที่กำหนดไว้ใน แผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	64
7	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผู้กำหนดวัตถุประสงค์และ นโยบาย	67
8	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเหมาะสมของ วัตถุประสงค์และนโยบาย	68
9	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการกำหนดโครงการและ กิจกรรม	69
10	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุน โครงการและกิจกรรม	74
11	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเตรียมการก่อน ดำเนินการปฏิบัติตามแผน	78
12	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ หรือทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาสุขภาพนักเรียน	79
13	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการนิเทศหรือช่วยเหลือ การปฏิบัติงานตามแผน	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
14	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการควบคุม กำกับ และติดตามผลการปฏิบัติงาน	88
15	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับหน่วยงานราชการอื่นที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผน	90
16	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ได้ปฏิบัติจริง	92
17	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลการปฏิบัติตามแผน .	99
18	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การประสานงาน และความร่วมมือในการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	103
19	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมในแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	105
20	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผน	109
21	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการสนองวัตถุประสงค์นโยบายและการแก้ไขปัญหา	110
22	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการมอบหมายงานและปฏิทินการปฏิบัติงาน	113
23	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อพัฒนาสุขภาพนักเรียน	114
24	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการได้รับการนิเทศหรือช่วยเหลือในการปฏิบัติงานตามแผน	117
25	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการประเมินผลแผน...	121
26	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับผลการปฏิบัติตามแผน .	126
27	จำนวนและร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะปัญหาในการวางแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
28	ปัญหา สาเหตุของปัญหา การแก้ไขที่ได้ดำเนินการแล้ว และ ข้อเสนอแนะของผู้ให้สัมภาษณ์	138
29	จำนวนและร้อยละของโรงเรียน จำแนกตามประเภทของแผน ที่จัดทำ	147
30	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน	148
31	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายใน การพัฒนาสุขภาพนักเรียน	151
32	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการกำหนดโครงการและ กิจกรรมในแผนพัฒนาสุขภาพนักเรียน	153
33	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับงบประมาณ	155
34	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการได้รับการบริการ สุขภาพ	156
35	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน	158
36	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการกำหนดแผนควบคุม กำกับ และติดตามผลการปฏิบัติงาน	159
37	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศ	161
38	จำนวนและร้อยละของโรงเรียนเกี่ยวกับการประเมินผลแผน....	163
39	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน จำแนก ตามประเภทของแผนที่จัดทำ	164
40	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ การกำหนดวัตถุประสงค์	165
41	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบาย	168
42	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ การกำหนดโครงการและกิจกรรม	171

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
43	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ งบประมาณ	174
44	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ ปฏิบัติการปฏิบัติงาน	175
45	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ การนิเทศ	176
46	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ แผนควบคุม กำกับ และติดตามผลการปฏิบัติงาน	178
47	จำนวนและร้อยละของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเกี่ยวกับ การประเมินผลแผน	180
48	จำนวนหน่วยงาน จำแนกตามลักษณะปัญหาและประเภทเอกสาร ..	182